

ფერმერული მეურნეობის ქონება და სანარმოო საქმიანობა

მანანა შალამბერიძე — აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

ფერმერული მეურნეობის ჩამოყალიბება და მისი სწორი ორგანიზაცია სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საქმეა. საქართველოში სინამდვილეში, მეურნეობრიობის ეს ფორმა უძველესია და აპრობირებული წლების მანძილზე. ფერმერული მეურნეობა საბაზრო ეკონომიკის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანია, მისი მიზანია ნაკლები დანახარჯებით ანარმოოს მემცენარეობისა და მეცხოველეობის მაღალხარისხოვანი პროდუქცია

ფერმერული მეურნეობის ქონებას შეადგენენ მიწა, მრავალწლიანი ნარგავები, საცხოვრებელი სახლები და სამეურნეო შენობები, სამელიორაციო და სხვა სახის ნაგებობები, პროდუქტიული და მუშა პირუტყვი, ფრინველი, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა და მოწყობილობები, სატრანსპორტო საშუალებები, ინვენტარი და სხვა ქონება, რომელიც აუცილებელია სამეურნეო და სხვა სახის საქმიანობისათვის.

Farm property and Production Activities

Manana Shalamberidze

Summary

Farming and development and the organization is a matter of national importance. Georgia, in fact, this form of farming carried out within the oldest and proven for years. Farming is important for the development of a market economy, its aim is least costly to produce high-quality plant and animal products.

Farm property of the soil, plants, houses and buildings, reclamation and other types of installations, productive and working cattle, poultry, agricultural machinery and equipment, vehicles, inventory and other assets that are essential to agricultural and other types of activity.

საკვანძო სიტყვები: ფერმერული მეურნეობა, ფერმერი, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა.

ფერმერი, რომელსაც აქვს საკუთრებაში მიწის ნაკვეთი, ან ფლობს მას მეურნეობის გასაძლიერებლად თავისი სიცოცხლის მანძილზე, უფლებამოსილია:

- დამოუკიდებლად წარმართოს მიწაზე მეურნეობა.
- დადგენილი წესის თანახმად გამოიყენოს მეურნეობის საჭიროებისათვის ნაკვეთზე არსებული ტორფი, ტყის სავარგულები, წყლის ობიექტები.
- ააშენოს საცხოვრებელი, სანარმოო, საყოფაცხოვრებო და სხვა სახის შენობები და ნაგებობები.
- დადგენილი წესის თანახმად შეასრულოს სარწყავი, დასაშრობი, კულტურო – ტექნიკური და სხვა სახის სამელიორაციო სამუშაოები, მოაწყოს ტბები და სხვა სახის წყალსაცავები ბუნების დაცვის მოთხოვნების გათვალისწინებით.
- გადაცვალოს მიწის ნაკვეთი დადგენილი წესის მიხედვით.
- გასცეს მიწის ნაკვეთი ან მისი ნაწილი იჯარით, როცა არის ამისი აუცილებლობა
- გადასცეს მიწის ნაკვეთი მემკვიდრეობით.
- სახელმწიფოებრივი საჭიროების მიზნით მიწის ჩამორთმევის შემთხვევაში აინაზღაუროს განეული ხარჯები და ზარალი, მათ შორის დაასაბუთოს და მიიღოს მოსალოდნელი დაკარგული მოგებაც იმ ფერმერებმა, რომლებსაც მიწა საკუთრებაში აქვთ, გარდა ზემოთ აღნიშნული უფლებებისა, შეუძლიათ:
- დააგირაონ მიწის ნაკვეთი ისეთ ბანკებში, რომლებიც გასცემენ აგროსესხებს. მიყიდონ მიწის ნაკვეთი იმ გამგებას, ვის ადმინისტრაციულ საზღვრებშიც არის მიწა. სახელმწიფოს მიერ მიწის ჩამორთმევის შემთხვევაში მიიღონ მიწის სრული ღირებულება, სადაც შევა განეული ხარჯებიც და ზარალიც მ.შ დაკარგული მოსალოდნელი მოგებაც.
- ფერმერს უფლება აქვს მიმწოდებელთან და მომხმარებელთან დადოს ხელშეკრულება. სახელშეკრულებო პარტნიორის შერჩევა და ხელშეკრულების გაფორმება წარმოადგენს მხოლოდ ფერმერული მეურნეობის კომპეტენციას. სახელმწიფო მარტვის ორგანოების, კოოპერაციული ორგანიზაციების და თანამდებობის პირთა ჩარევა სახელშეკრულებო ურთიერთობების დამ-

ყარებასა და ფერმერული მეურნეობის საქმიანობაში, დაუშვებელია.

ფერმერული მეურნეობები ვალდებული არიან:

- ეფექტურად და მიზნობრივად გამოიყენონ მიწა, აამაღლონ მისი ნაყოფიერება, განახორციელონ ღონისძიებების კომპლექსი მიწის დასაცავად, თავისი სამეურნეო საქმიანობის შედეგად არ დაუშვან ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუარესება.
- დროულად შეიტანონ მიწის ბეგარა საკუთრებაში არსებულ მიწაზე და საიჯარო გადასახადი იჯარით აღებულ მიწაზე.
- არ შელახონ სხვა მესაკუთრეების, მიწათმფლობელების და მოიჯარეების უფლებები.
- ვალდებული არიან აუცილებლად დაიცვან პროდუქციის ხარისხზე მოქმედი ნორმატივები, სანიტარიული მოთხოვნები და სხვა პარამეტრები.

ფერმერული მეურნეობის ქონებას შეადგენენ მიწა, მრავალწლიანი წარგავები, საცხოვრებელი სახლები და სამეურნეო შენობები, სამელიორაციო და სხვა სახის ნაგებობები, პროდუქციული და მუშა პირუტყვი, ფრინველი, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა და მოწყობილობები, სატრანსპორტო საშუალებები, ინვენტარი და სხვა ქონება, რომელიც აუცილებელია სამეურნეო და სხვა სახის საქმიანობისათვის.

ფერმერული მეურნეობის ქონების შეძენის წყაროებია:

- ფერმერული მეურნეობის წევრების ფულადი და მატერიალური საშუალებები.
- პროდუქციის რეალიზაციიდან მიღებული შემოსავლები
- შესრულებული სამუშაოებიდან და შრომითი საქმიანობის სხვა სახეებიდან მიღებული შემოსავლები.
- შემოსავლები ფასიანი ქაღალდებიდან.
- ბანკების კრედიტი.
- დოტაციები სახელმწიფო ბიუჯეტიდან
- საწარმოების, ორგანიზაციების და მოქალაქეების შეწირულობანი
- სხვა წყაროები, რომლებიც კანონმდებლობით არ არის აკრძალული.

ფერმერული მეურნეობის ქონება ეკუთვნის მის წევრებს საერთო წილობრივი საკუთრების უფლებით. მათ ერთობლივი გადაწყვეტილებით ის იმყოფება მათ საკუთრებაში და გამოიყენება ურთიერთთანხმობის საფუძველზე. ყოველგვარ გარიგებას ქონების განკარგვის შესახებ

ახორციელებს მეურნეობის ხელმძღვანელი (თავკაცი) ან მის მიერ ნდობით აღჭურვილი პირი.

ფერმერული მეურნეობა ერთ-ერთი წევრის მეურნეობიდან გასვლის შემთხვევაში წარმოების ძირითადი საშუალებები გაყოფას არ ექვემდებარებიან. ქონების ნაწილის კომპენსირება ხდება ფულადი თანხით. კომპენსაციის გაცემის წესს ადგენს ფერმერული მეურნეობა ყველა წევრის ურთიერთთანხმობით, ხოლო სხვა შემთხვევაში სასამართლოს წესით. კომპენსაციის გადახდის ვადა 5 წელს არ უნდა აღემატებოდეს.

ფერმერული მეურნეობა, მიწის მესაკუთრეა ის თუ მოსარგებლე, როგორც ზემოთ ავლენიანეთ, დამოუკიდებლად, თავისი ინტერესებიდან გამომდინარე საზღვრავს როგორც თავისი საქმიანობის მიმართულებას, ასევე წარმოების სტრუქტურას და მოცულობას. მას შეუძლია ხელი მოჰკიდოს ნებისმიერი ხასიათის საქმეს, რომელიც მოქმედი კანონმდებლობით არ არის აკრძალული, მაგრამ წამყვანი ისეთი საქმიანობა უნდა იყოს, როგორიცაა სასოფლ-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება, გადამამუშავება და რეალიზაცია. მას შეუძლია დამოუკიდებლად, ყოველგვარი ჩართვის გარეშე აირჩიოს მის მიერ წარმოებული პროდუქციის რეალიზაციის ფორმა, მიყიდოს ის სახელმწიფო დამამზადებელ ორგანიზაციებს, გაყიდოს აგრარულ ბაზარზე თუ სხვა მომხმარებლებზე. ყველა შემთხვევაში მის მიერ დაცული უნდა იყოს მოქმედი ნორმატივები პროდუქციის სტანდარტზე, სანიტარულ მოთხოვნებზე და სხვა პარამეტრებზე. ფასებს წარმოებულ პროდუქციაზე ფერმერული მეურნეობა აწესებს დამოუკიდებლად.

ფერმერული მეურნეობების პროდუქციის საექსპორტოდ გაგზავნა და ანგარიშსწორება საზღვარგარეთელ პარტნიორებთან წარმოებს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

საწარმოო საქმიანობის ნორმალურად წარმართვის მიზნით საჭირო მატერიალურ-ტექნიკურ რესურსებს ფერმერული მეურნეობა იძენს როგორც სახელმწიფო ორგანიზაციებიდან ასევე ნებისმიერი ორგანიზაციისაგან და სახელმწიფო და კოოპერატიული სავაჭრო ქსელის მალაზიებში.

ფერმერული მეურნეობების კუთვნილი ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის და მოწყობილობების, აგრეთვე სატვირთო ავტომანქანების რემონტს და ტექნიკურ მომსახურებას ახორციელებენ სახელმწიფო აგ-

როსერვისის საწარმოები (თუ ასეთი არსებობს) ან სხვა საწარმოები და ცალკეული მოქალაქეები (ინდემნარმეები) დადებული ხელშეკრულებების საფუძველზე.

იმ შემთხვევაში, როცა ეს გამოწვეულია საწარმოო მოთხოვნების აუცილებლობით, ფერმერული მეურნეობას უფლება აქვს არსებული კანონმდებლობის შესაბამისად გამოიყენოს დაქირავებული შრომა. დაქირავებული შრომის პირობები რეგლამინტირებული უნდა იყოს სათანადო ხელშეკრულებით დასაქირავებულ პირებთან. მათ შრომის ანაზღაურება (ვისთანაც დადებულია ხელშეკრულება) მიეკუთვნება მიმდინარე ხარჯებს და ნაზღაურდება პირველ რიგში. ის არ არის დამოკიდებული ფერმერული მეურნეობის მუშაობის შედეგებზე, როდესაც ეს არ არის გათვალისწინებული განსაკუთრებული ხელშეკრულებით.

ფერმერული მეურნეობის ხელმძღვანელი ვალდებულია უზრუნველყოს შრომის უსაფრთხოება, როგორც თავისი მეურნეობის წევრებისათვის, ასევე დაქირავებული პირებისათვის.

ფერმერული მეურნეობის წევრის გარდაცვალების შემთხვევაში, მინის ნაკვეთი მემკვიდრეობით გადაეცემა გარდაცვლილი ქონების ერთ-ერთ მემკვიდრეს, რომელმაც ფერმერულ მეურნეობაში მუშაობის სურვილი გამოთქვა. თუ ასეთი მემკვიდრე რამდენიმეა, შერჩევა ხდება კონკურსის საფუძველზე, იმ გამგეობის მიერ, რომლის ადმინისტრაციულ საზღვრებში არის ფერმერული მეურნეობა. მემკვიდრეები, რომლებიც აგრძელებენ მუშაობას ფერმერულ მეურნეობებში თავისუფლდებიან სახელმწიფო გადასახადისაგან მინის მემკვიდრეობით მიღებისათვის.

ფერმერული მეურნეობების საქმიანობა წყდება შემდეგ შემთხვევებში:

- როდესაც მინის ნაკვეთი 1 წლის მანძილზე არ გამოიყენება სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულებით;

- როცა არსებობს ფერმერული მეურნეობის წევრთა გადაწყვეტილება მისი საქმიანობის შეწყვეტის შესახებ;

- როცა ცოცხალი აღარ არის არცერთი მისი წევრი ან არც ერთ მათ მემკვიდრეს სურვილი არა აქვს განაგრძოს მეურნეობის საქმიანობა;

- როდესაც მინის ნაკვეთის გამოყენება წარმოებს ისეთი მეთოდებით, რომლებიც იწვევენ მიწის დეგრაციას;

- სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის მინის ნაკვეთის ჩამორთმევისას;

- გაკოტრების შემთხვევაში.

გადაწყვეტილებას ფერმერული მეურნეობის საქმიანობის შეწყვეტის შესახებ ღებულობს იმ რაიონის გამგეობა, ვის ადმინისტრაციულ საზღვრებშიც ის იმყოფებოდა, ასევე რაიონის გამგეობა იღებს გადაწყვეტილებას სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის მინის ნაკვეთის ჩამორთმევის შესახებ. ფერმერული მეურნეობის საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში მისი ქონება გამოიყენება დაქირავებული მუშაკების შრომის ანაზღაურების, ბიუჯეტის გადასახდელების, ბანკისა და სხვა კრედიტორების ვალების დასაფარავად. დარჩენილი ქონება და მისი რეალიზაციიდან მიღებული თანხები რჩება ან საერთო საკუთრებაში ან ნაწილდება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გიორგაძე, ჰ. ბახია, მ. სარჯველაძე ბ. ფერმერული მეურნეობის ორგანიზაციის და ეკონომიკის საფუძვლები. თბ. 2004.
2. მ. შალამბერიძე ფერმერული მეურნეობის მენეჯმენტი ქუთაისი 2015.